Europa's anti-Russische obsessie: de prijs van de confrontatie en het falen van het strategisch inzicht

Door Frank , 12 november 2026

Europa's anti-Russische obsessie: de prijs van de confrontatie en het falen van het strategisch inzicht

Andrei Martyanovs waarschuwing over Oekraïne, energie, militaire macht en een Europese politieke klasse die vijandigheid verwart met strategie

Door Frank Dumon | Politiek opiniestuk | 13 november 2026

1. De rekening voor Europa's geopolitieke zekerheden wordt gepresenteerd

> Europa heeft zijn confrontatie met Rusland jarenlang voorgesteld als een toetssteen voor morele ernst. Politieke leiders spreken over waarden, solidariteit, sancties, afschrikking en een onvermijdelijke strategische uitkomst. Maar achter al die verklaringen schuilt een vraag die Europese burgers het volste recht hebben te stellen: wat heeft dit beleid bereikt, wat heeft het gekost en waar is de geloofwaardige weg naar vrede? Het meest blijvende inzicht uit Martyanovs commentaar is niet een van zijn voorspellingen over een bepaald wapen, een onderhandeling of een militaire operatie. Het is zijn waarschuwing dat politieke retoriek niet met werkelijke macht mag worden verward. Europa heeft een indrukwekkend vocabulaire van confrontatie opgebouwd. Nu moet het blijk geven van een even indrukwekkend vermogen tot zelfonderzoek.

Die vraag staat centraal in het commentaar van Andrei Martyanov. Martyanov, een in Rusland geboren militair analist en uitgesproken criticus van het westerse strategische denken, betoogt dat het niet langer uitsluitend gaat om het slagveld in Oekraïne. Het gaat om de toekomstige veiligheidsarchitectuur van Europa zelf. Volgens zijn interpretatie hebben Europese regeringen hun politieke wensdenken voor militaire realiteit gehouden, een groot deel van hun diplomatieke onafhankelijkheid aan Washington prijsgegeven en hun eigen samenlevingen zware economische kosten opgelegd.

Zijn betoog is vaak scherp en weinig diplomatiek. Soms breidt hij zijn veroordeling van regeringen uit tot hele bevolkingsgroepen, en het transcript bevat persoonlijke beledigingen en dreigementen die men niet als politiek argument moet overnemen. Toch schuilt onder die retoriek een ernstige strategische uitdaging. Wat als Europa er met zijn huidige koers niet in slaagt Rusland tot onderwerping te dwingen? Wat als de confrontatie permanent wordt, terwijl de economische en diplomatieke positie van Europa verslechtert? En wat als niet de ministers die de toespraken houden daarvoor de rekening betalen, maar arbeiders, gepensioneerden, gezinnen en toekomstige generaties?

Over die vragen moet openlijk kunnen worden gesproken. Ze stellen betekent niet dat men oorlog toejuicht of het Oekraïense leed ontkent. Het betekent dat men weigert te aanvaarden dat één officieel goedgekeurde interpretatie van het conflict het publieke debat volledig bepaalt. Een continent dat zichzelf democratisch noemt, moet in staat zijn de gevolgen van zijn eigen beslissingen te onderzoeken.

2. Van verzet tegen het Russische staatsbeleid naar geïnstitutionaliseerde vijandigheid

Het woord *Russofobie* is politiek beladen. Soms wordt het te ruim gebruikt, alsof iedere kritiek op de Russische regering een vooroordeel tegen de Russische bevolking zou zijn. Dat is onjuist. Regeringen kunnen worden bekritiseerd zonder hele volkeren te veroordelen, en het Russische militaire optreden tegen Oekraïne roept wezenlijke vragen op over het internationaal recht. Maar de omgekeerde vergissing is even gevaarlijk: doen alsof maatregelen tegen Russische media, culturele instellingen, economische uitwisseling en gewone burgers geen bredere maatschappelijke of culturele gevolgen hebben.

In maart 2022 schortte de Europese Unie de uitzendingen van RT en Sputnik op, met als verklaring dat zij daarmee reageerde op door de Russische staat gesteunde desinformatie. De officiële rechtvaardiging van de EU was informatiebeveiliging. Critici mogen zich niettemin afvragen welke waarborgen het pluralisme op lange termijn beschermen wanneer regeringen bepalen dat bepaalde buitenlandse standpunten uit de gebruikelijke distributiekanalen moeten verdwijnen. Het gaat er niet om of RT onpartijdig is; het gaat erom of de beperkingen nauwkeurig zijn afgebakend, gerechtvaardigd, transparant, evenredig en controleerbaar. Het oorspronkelijke besluit van de Raad geeft de officiële argumentatie, maar beantwoordt daarmee niet iedere vraag over burgerlijke vrijheden die deze beslissing oproept.

Evenzo wordt Rusland in het Europese debat te vaak behandeld als een blijvende beschavingsvijand, in plaats van als een land waarmee Europa geografie, geschiedenis, kunst, wetenschap, handelsroutes en onvermijdelijke veiligheidsbelangen deelt. Dat onderscheid is wezenlijk. Een kritische discussie over het Kremlin is legitiem; een algemene achterdocht tegenover Russen omdat zij Russen zijn, is dat niet. Het Russische volk valt niet samen met zijn regering, net zomin als de bevolkingen van Duitsland, Frankrijk, België, Polen of Groot-Brittannië samenvallen met hun politieke leiders.

Martyanovs woede weerspiegelt zijn overtuiging dat een groot deel van Europa dit onderscheid is vergeten. Zijn conclusie is echter absoluter dan het bewijsmateriaal toelaat: binnen Europa bestaat wel degelijk aanzienlijke onenigheid over sancties, energie, militaire steun en onderhandelingen. Het is daarom nauwkeuriger om te spreken van een diepgewortelde anti-Russische beleidsoriëntatie bij tal van bestuursinstellingen dan van een eensgezinde haat onder honderden miljoenen Europeanen. Die beperktere formulering is bovendien de krachtigere kritiek, omdat instellingen beslissingen nemen en daarvoor ter verantwoording kunnen worden

geroepen.

3. Het veiligheidsvraagstuk dat Europa niet wist op te lossen

De huidige confrontatie begon niet in februari 2022, al betekende de grootschalige Russische invasie een beslissende en verwoestende escalatie. Het onderliggende Europese veiligheidsconflict gaat tientallen jaren terug: de uitbreiding van de NAVO, de onopgeloste plaats van Rusland in de orde na de Koude Oorlog, de oorlogen in voormalig Joegoslavië, de meningsverschillen over raketverdediging en de ontmanteling van wapenbeheersingsafspraken.

In het OVSE-Handvest voor Europese Veiligheid van 1999 onderschreven de deelnemende staten beginselen die vaak afzonderlijk worden besproken, maar samen moeten worden gelezen. Iedere staat heeft de vrijheid zijn eigen veiligheidsregelingen te kiezen, met inbegrip van bondgenootschappen. Tegelijk verbonden de staten zich ertoe hun veiligheid niet te versterken ten koste van de veiligheid van andere staten. Het samengaan van die beginselen is moeilijk, maar die moeilijkheid rechtvaardigt niet dat men er één eenvoudigweg negeert.

Vanuit Russisch perspectief vormde de uitbreiding van de NAVO richting de Russische grenzen, en vooral het vooruitzicht van Oekraïens lidmaatschap, een onaanvaardbaar strategisch probleem. Vanuit het perspectief van Oekraïne en veel Oost-Europese landen bood het lidmaatschap van het bondgenootschap bescherming tegen Russische druk. Beide veiligheidspercepties bestaan. Dat geen van beide partijen de redenering van de andere aanvaardt, maakt die percepties niet onbelangrijk. Ernstige diplomatie begint met de erkenning dat tegenstanders veiligheidsbelangen hebben, zelfs wanneer wij hun aanspraken betwisten.

In december 2021 legde Moskou ontwerpverdragen over veiligheid voor, waarin onder meer beperkingen op verdere NAVO-uitbreiding en bepaalde militaire ontplooiingen werden gevraagd. De voorgestelde beperkingen waren ingrijpend en omvatten eisen die NAVO-leden redelijkerwijs niet konden aanvaarden zonder de

autonomie van andere staten aan te tasten. Toch zou het onjuist zijn te beweren dat er helemaal geen diplomatieke uitwisseling plaatsvond: de NAVO antwoordde in januari 2022 schriftelijk en bood overleg aan over risicovermindering, transparantie en wapenbeheersing, terwijl zij een vetorecht over het lidmaatschap van het bondgenootschap afwees.

Wat mislukte, was niet het volledig ontbreken van communicatie, maar het onvermogen om vóór de catastrofe een voor beide partijen aanvaardbare Europese veiligheidsregeling tot stand te brengen. Die les is voor iedereen ongemakkelijk. Een veiligheidsorde die slechts door één partij als legitiem wordt beschouwd, is niet noodzakelijk stabiel. Omgekeerd kan een beroep op veiligheidsbelangen een grootmacht geen recht geven haar buurland binnen te vallen. De Europese diplomatie moet in staat zijn beide stellingen tegelijk te erkennen.

In plaats daarvan is een groot deel van het publieke debat verhard tot een strijd tussen slogans. Het Strategisch Concept van de NAVO uit 2022 bestempelt Rusland formeel als de belangrijkste directe bedreiging voor het bondgenootschap. Rusland stelt het westerse bondgenootschapsstelsel steeds nadrukkelijker voor als vijandig. Naarmate de wederzijdse dreigingspercepties toenemen, wordt de ruimte voor compromissen kleiner. Martyanov betoogt dat Europa nu wordt geconfronteerd met de gevolgen van een veiligheidsstelsel dat zonder duurzame verstandhouding met Rusland is opgebouwd. Zelfs wie zijn interpretatie van de verantwoordelijkheid afwijst, zou het door hem gesignaleerde risico moeten onderkennen.

4. Energiebeleid: economisch realisme opgeofferd aan geopolitieke zekerheden

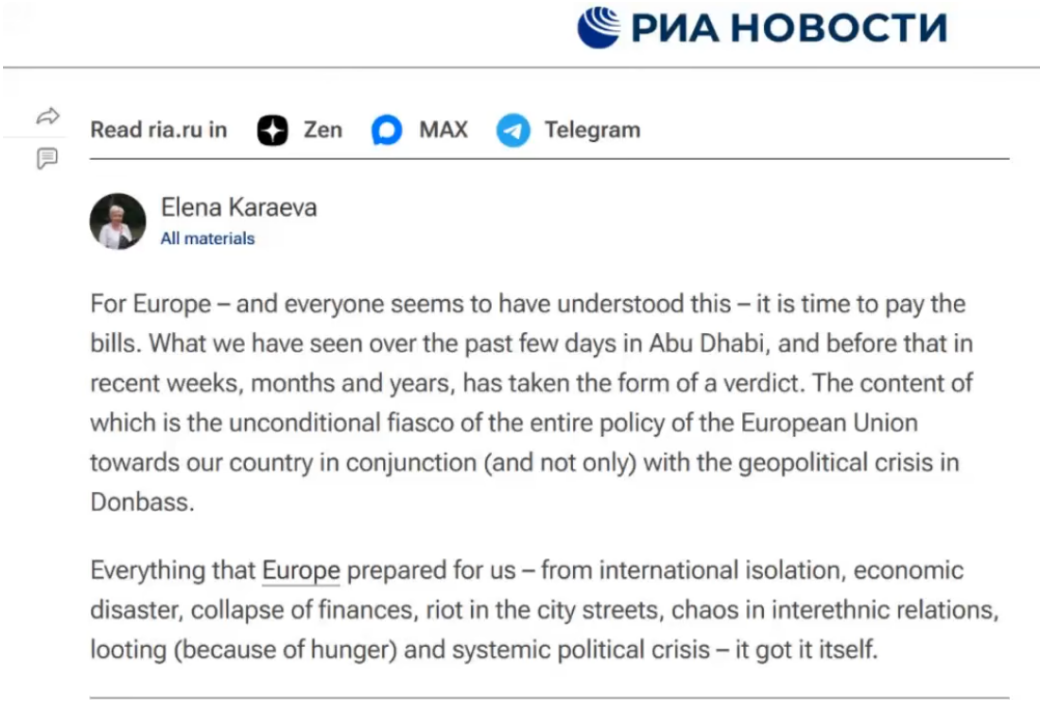

Voor de Europese industrie is aardgas nooit zomaar een handelswaar geweest. Het is een energiebron, een industriële grondstof en een bepalende factor in de productiekosten van meststoffen, chemicaliën, glas, staal en talloze andere producten. De vroegere energierelatie van Europa met Rusland was geen liefdadigheid. Het was een commerciële structuur die, ondanks politieke risico's en ongelijkheden, belangrijke delen van de Europese maakindustrie ondersteunde.

Brussel heeft inmiddels een andere keuze gemaakt. Het REPowerEU-programma van de Europese Commissie vermeldt dat het Russische aandeel in de Europese gasinvoer daalde van ongeveer 45 procent in 2021 tot 12 procent in 2025. In januari 2026 nam de EU een wettelijk kader aan om de invoer van Russisch aardgas geleidelijk maar definitief te beëindigen. De politieke boodschap kan nauwelijks duidelijker zijn: de relatie mag niet langer als een normale commerciële samenwerking worden beheerd.

De Europese instellingen rechtvaardigen deze beslissing om veiligheidsredenen. Die bezorgdheid is niet verzonnen. Het Internationaal Energieagentschap beschrijft hoe Gazprom zijn verkopen op korte termijn al vóór de invasie verminderde en hoe de gasleveringen via pijpleidingen in 2022 sterk terugliepen. Europa heeft dus niet zonder aanleiding zomaar afscheid genomen van een volkomen betrouwbare leverancier. Ook Rusland gebruikte of beperkte zijn positie als leverancier op manieren die de crisis verergerden. Ieder ernstig overzicht moet dat erkennen.

Maar de erkenning van Russische handelingen ontslaat Europese beleidsmakers niet van de plicht de prijs van hun reactie uit te leggen. Minder afhankelijk worden van

één leverancier is verstandig. Die afhankelijkheid tegen om het even welke economische prijs vervangen, zonder een geloofwaardige weg naar toekomstige vreedzame betrekkingen aan te bieden, is iets anders. Europese energiekeuzes moeten samen worden beoordeeld op betaalbaarheid, industriële concurrentiekracht, leveringszekerheid en milieugevolgen, en niet uitsluitend op hun symbolische politieke waarde.

Het door de EU zelf bestelde Draghi-rapport over het Europese concurrentievermogen stelde een uitgesproken structureel nadeel vast: op het ogenblik van de analyse lagen de Europese gasprijzen drie tot vijf keer hoger dan in de Verenigde Staten en de elektriciteitsprijzen voor de industrie twee tot drie keer hoger dan bij grote concurrenten. Dit is geen bewering van een Russische commentator. Het is een vaststelling in een van de belangrijkste economische studies van de Europese Commissie zelf.

De prijzen zijn niet voortdurend in één richting geëvolueerd. Eurostat meldde in november 2026 dat de gemiddelde gasprijzen voor niet-huishoudelijke afnemers in de eerste helft van 2026 6,7 procent lager lagen dan een jaar eerder. Dat is belangrijk: het zou onjuist zijn te schrijven dat elke gasprijs eindeloos blijft stijgen. Maar lagere prijzen dan tijdens de pieken van een crisis herstellen niet automatisch de concurrentievoorwaarden waaronder investeringsbeslissingen werden genomen. Een fabriek die sluit, verhuist of haar uitbreidingsplannen opgeeft, kan niet altijd opnieuw worden opgestart dankzij een bescheiden prijsdaling in de volgende verslagperiode.

Voor de Europese burgers is de wezenlijke vraag eenvoudig: hoeveel industriële slagkracht, werkgelegenheid en koopkracht moeten worden opgeofferd aan een confrontatie waarvoor geen duidelijke economische uitweg zichtbaar is?

5. Chemische fabrieken, verdwijnende investeringen en de maatschappelijke prijs

De gevolgen zijn niet abstract. De Europese chemische sector vormt een bijzonder duidelijke waarschuwing. De Europese Raad van de Chemische Industrie (Cefic) meldde in januari 2026 dat de aangekondigde sluitingen van chemische fabrieken in de periode 2022–2025 sterk waren toegenomen. Ze betroffen ongeveer 37 miljoen ton productiecapaciteit — zo'n negen procent van de Europese capaciteit — en naar schatting 20.000 rechtstreekse arbeidsplaatsen. De analyse van sluitingen en investeringen wees ook op een ernstige achteruitgang van de vooruitzichten voor nieuwe investeringen.

Niet al die sluitingen kunnen worden toegeschreven aan het wegvallen van Russische energie. Ook de zwakke vraag, wereldwijde overcapaciteit, regeldruk, kapitaalkosten, Chinese concurrentie en het handelsbeleid spelen een rol. Toch staat het nadeel op het vlak van energiekosten centraal, en ook Cefics beoordeling voor 2026 bleef wijzen op een aanzienlijke kloof tussen de Europese en Amerikaanse gasprijzen.

De Duitse statistieken tonen dezelfde druk binnen een complexer economisch beeld. Destatis meldde in november 2026 dat de productie in de energie-intensieve Duitse bedrijfstakken in het derde kwartaal 3,5 procent lager lag dan in het tweede kwartaal. Elders in de industrie waren tekenen van herstel zichtbaar. Dat onderscheid is belangrijk: de crisis is noch een algemene instorting van de volledige Europese productie, noch een denkbeeldig probleem. Het gaat om een structurele bedreiging voor activiteiten waarvoor energie een doorslaggevende rol speelt.

Elke sluiting heeft gevolgen die verder reiken dan een boekhoudkundige post. Geschoolde werknemers vertrekken, opleidingsplaatsen verdwijnen, plaatselijke toeleveranciers verliezen contracten, gemeenten lopen belastinginkomsten mis en de Europese technologische kennis raakt geleidelijk verspreid. Wanneer chemische halffabricaten die vroeger in Europa werden vervaardigd voortaan van elders moeten worden ingevoerd, verdwijnen de milieu- en strategische kosten niet. Ze worden verschoven naar internationale toeleveringsketens.

Martyanovs bredere stelling is dat Europese beleidsmakers grotendeels worden afgeschermd van dergelijke kosten. De persoonlijke beweegredenen van iedere minister zijn onmogelijk vast te stellen, maar hier bestaat een duidelijke democratische verantwoordelijkheid. De burgers kregen veiligheid en weerbaarheid beloofd. Zij hebben recht op een transparante balans waaruit blijkt wie voordeel haalt, wie betaalt en of dezelfde veiligheidsdoelstellingen tegen lagere economische en menselijke kosten kunnen worden bereikt.

6. De ene afhankelijkheid ingeruild voor de andere?

Europese bestuurders wijzen trots op de snelle diversificatie van de gasvoorziening. Die verwezenlijking is reëel. Maar ze verdient ook een moeilijkere vraag: onafhankelijk van wie, en in de plaats daarvan afhankelijk van wat?

Volgens Eurostats onderzoek naar de handel in vloeibaar aardgas verhoogden de Verenigde Staten hun aandeel in de LNG-invoer van de EU van ongeveer 29 procent in 2021 tot 53 procent in 2025. LNG biedt flexibiliteit en kan van meerdere uitvoerders afkomstig zijn, maar brengt ook kosten mee voor het vloeibaar maken, verschepen en opnieuw vergassen van het gas, naast concurrentie op de wereldmarkt. Europa's positie is ingrijpend veranderd. Zijn nieuwe

energievoorziening schept andere afhankelijkheden, vooral van de trans-Atlantische handel en van gas dat op internationale markten wordt verhandeld.

Het zou onbillijk zijn te concluderen dat Amerikaans LNG Europa automatisch tot een politieke gevangene van Washington maakt. Markten, contracten en leveranciers zijn daarvoor te divers. Het is even naïef om te doen alsof commerciële afhankelijkheid nooit strategische gevolgen heeft. Een Europees energiebeleid dat die naam verdient, moet afhankelijkheden in alle richtingen onderzoeken, ook tegenover de Verenigde Staten, de Golfstaten en leveranciers van kritieke grondstoffen, in plaats van één richting onaanvaardbaar te verklaren en alle andere als onschadelijk voor te stellen.

Het langetermijnbelang van Europa is een evenwichtig energiesysteem: een efficiënte industrie, gediversifieerde bevoorrading, betaalbare elektriciteit, een verstandig binnenlands productiebeleid, hernieuwbare energie waar die technisch en economisch doeltreffend is, kernenergie waar daar democratisch voor wordt gekozen, en het vermogen werkbare handelsrelaties te onderhouden zodra de politieke omstandigheden dat mogelijk maken. Energiebeleid moet de samenleving dienen; de samenleving mag niet worden opgeofferd aan de symboliek van het

riek niet kan veranderen

Martyanovs militaire betoog is onverbloemd. Hij vindt dat westerse regeringen hun vermogen om de uitkomst in

Oekraïne te bepalen overschatten en de Russische industriële mobilisatie, het aanpassingsvermogen van het leger en de bereidheid om een langdurig conflict vol te houden onderschatten. Hij betwist de gewoonte om uitgaven in dollars als een rechtstreekse maatstaf voor militaire slagkracht te beschouwen. De kostprijs van een wapen, het aantal exemplaren dat kan worden geproduceerd, de doeltreffendheid op het slagveld en de snelheid waarmee het kan worden vervangen, zijn verschillende grootheden.

Dat is een legitiem analytisch onderscheid. Een gesofisticeerd maar schaars wapensysteem kan strategisch minder nuttig zijn dan grote aantallen eenvoudigere wapens die zijn aangepast aan de werkelijkheid op het slagveld. Droneoorlogvoering, elektronische tegenmaatregelen, artillerieproductie en herstelcapaciteit hebben legers ertoe gedwongen hun aannames uit vredestijd te herzien. Europa zou de werkelijke productiecijfers en vertragingen bij defensieaankopen met dezelfde ernst moeten onderzoeken als de defensiebegrotingen.

De cijfermatige vergelijkingen van raketprijzen in het aangeleverde transcript zijn echter onvoldoende gedocumenteerd om als geverifieerd bewijs te dienen. Ze vermengen voorgestelde programma-uitgaven, onzekere productieaantallen en betwiste schattingen van de kostprijs per Russisch wapen. Een vijfjarenbudget delen door een beoogd aantal aankopen kan een illustratief gemiddelde opleveren, maar niet noodzakelijk de uiteindelijke eenheidsprijs, waarin ook onderzoek, infrastructuur en andere kosten kunnen zijn opgenomen. Evenzo vereisen schattingen die aan de Oekraïense inlichtingendiensten worden toegeschreven een identificeerbare publicatie en eenduidige definities voordat ze als vaststaande feiten kunnen worden beschouwd.

De belangrijkste vaststelling hangt niet van die specifieke cijfers af. Europese regeringen moeten eerlijk zijn over de grenzen van hun defensie-industriële capaciteit en over de gevolgen van deelname aan een langdurige uitputtingsslag op het vlak van productie en materieel. Er bestaat een wezenlijk verschil tussen het uitspreken van een strategische ambitie en het beschikken over de middelen om haar waar te maken.

Het beschikbare bewijsmateriaal maakt ook de bewering dat Europa niets bijdraagt minder houdbaar. De Ukraine Support Tracker van het Kiel Institute meldde dat Europa in de eerste helft van 2026 vooropliep bij de toewijzing van steun. Toch bleef de Europese militaire hulp in belangrijke mate afhankelijk van wapens die in de Verenigde Staten worden vervaardigd. Van de aankopen bij defensiebedrijven die de analyse van Kiel voor de eerste jaarhelft omvatte, ging naar waarde ongeveer 30 procent naar Amerikaanse ondernemingen. Dat is een ongemakkelijke combinatie:

Europa betaalt aanzienlijke bedragen en blijft voor belangrijke wapensystemen afhankelijk van een leverancier buiten het continent.

Men mag zich terecht afvragen of almaar grotere verbintenissen, zonder een overeengekomen politiek einddoel, een strategie vormen dan wel een manier zijn om het moment uit te stellen waarop moeilijke diplomatieke keuzes moeten worden gemaakt.

8. De paradox van de Europese strategische autonomie

Al jarenlang spreken Europese leiders over strategische autonomie. In de praktijk blijft de Europese positie inzake Oekraïne nauw verweven met de prioriteiten, mogelijkheden en binnenlandse politiek van de Verenigde Staten. Washington blijft een centrale speler in onderhandelingen en militaire steun, terwijl de Europese instellingen een rol proberen te verwerven bij het vormgeven van een regeling die de veiligheid van hun eigen continent zal bepalen.

Martyanov ziet die marginalisering als het natuurlijke gevolg van strategische zwakte: Europa leverde politieke retoriek en materiële middelen, maar beheerste het fundamentele militaire of diplomatieke machtsevenwicht niet. Zijn oordeel is verregaand. De onderliggende vraag is onontkoombaar: hoe kan Europa aanspraak maken op geopolitieke volwassenheid als de belangrijkste onderhandelingen over de Europese veiligheid niet via een onafhankelijk Europees diplomatiek kanaal kunnen worden gevoerd?

Het officiële standpunt van de EU is niet dat diplomatie verboden zou zijn. In zijn conclusies van juni 2026 verwelkomde de Europese Raad diplomatieke inspanningen en verklaarde hij bereid te zijn zijn betrokkenheid te vergroten, terwijl hij opriep tot een einde aan de Russische militaire agressie en tot veiligheidsgaranties voor Oekraïne. Die verklaring moet correct worden weergegeven. Het probleem is niet dat diplomatieke taal volledig ontbreekt; het is het beperkte vertrouwen en de geringe onderhandelingsruimte achter die woorden.

Europese leiders kunnen niet verwachten dat Rusland hun eisen als neutrale veiligheidsvoorstellen zal beschouwen zolang hun bredere politieke relatie wordt gekenmerkt door sancties, militaire steun aan de tegenstander van Rusland en uitgesproken publieke vijandigheid. Omgekeerd kan Rusland niet verwachten dat andere staten een nieuwe veiligheidsorde vertrouwen zonder geloofwaardige garanties tegen hernieuwde militaire dwang. Een overeenkomst vergt concrete, wederzijdse verbintenissen, en niet louter de eis dat de ene partij het verhaal van de andere aanvaardt.

Europa zou daarom een onafhankelijker diplomatiek initiatief moeten overwegen, gericht op controleerbare militaire beperkingen, maatregelen ter voorkoming van incidenten, afspraken over wapenbeheersing en een regionaal veiligheidskader voor de lange termijn. Oekraïne moet bij zo'n initiatief aan tafel zitten: een stabiele regeling kan niet worden opgebouwd door het land waarvan het grondgebied op het spel staat als een voorwerp in plaats van als een deelnemer te behandelen.

9. Oekraïne mag niet verdwijnen achter de strijd om Europa

Dit is de belangrijkste kanttekening bij Martyanovs geopolitieke stelling. Oekraïne is niet slechts een slagveld waarop Rusland en het Westen hun macht demonstreren. Het is een land waar miljoenen mensen wonen, met politieke rechten, gezinnen, huizen en toekomstverwachtingen. Hun leed kan niet worden uitgewist door te verklaren dat het conflict in werkelijkheid over de Europese veiligheidsorde gaat.

De VN-mensenrechtenwaarnemingsmissie in Oekraïne meldde in oktober 2026 dat haar geverifieerde slachtoffercijfers onder burgers voor de periode januari–september 2026 opliepen tot 2.570 doden en 15.211 gewonden, aanzienlijk meer dan in dezelfde periode van 2025. Die aantallen zijn geen geopolitieke abstracties. Achter elke vermelding schuilt een mens. De voortdurende verwoesting vereist dringend handelen van iedereen die werkelijk om vrede geeft.

De resolutie van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties van maart 2022 eiste de terugtrekking van Russische strijdkrachten uit Oekraïne, binnen zijn internationaal erkende grenzen. Dat maakt deel uit van het juridische en diplomatieke dossier, ongeacht of een uiteindelijke regeling het standpunt van de Algemene Vergadering volledig volgt. Een ernstig artikel kan niet doen alsof vraagstukken van territoriale soevereiniteit verdwijnen omdat een militair analist verdere Russische terreinwinst voorspelt.

Daarnaast bestaat de ethische verplichting om onderscheid te maken tussen de wensen van regeringen, de verlangens van gewone Oekraïners en de berekeningen van buitenlandse mogendheden. Het recht van Oekraïners om zonder bombardementen te leven mag niet worden herleid tot een propagandamiddel. Evenmin mag het als voorwendsel dienen om ieder voorgesteld staakt-het-vuren, iedere wederzijdse garantie of iedere onderhandelde regeling af te wijzen voordat de voorwaarden zelfs maar zijn onderzocht.

Een beleid dat zichzelf solidariteit noemt, moet uiteindelijk worden beoordeeld op de vraag of het kan bijdragen aan een veilige en levensvatbare vrede voor wie de oorlog het meest rechtstreeks ondergaat.

10. Voorspellingen van een onvermijdelijke overwinning vormen geen vredesplan

Martyanov laat geen twijfel bestaan over de Russische veerkracht en de grenzen van de westerse macht. Hij beschouwt de Russische onderhandelingsposities als gegrond op militaire realiteiten in plaats van op buitensporige eisen, en verwacht dat die realiteiten politieke toegevingen zullen afdwingen. Zijn analyse is een tegenwicht tegen zelfgenoegzame westerse beweringen dat Rusland eenvoudigweg kan worden uitgeput tot het zich overgeeft.

Maar strategisch zelfvertrouwen is niet hetzelfde als geverifieerde zekerheid. Zelfs wanneer één partij over belangrijke voordelen lijkt te beschikken, blijven het tijdstip en de voorwaarden van een regeling onzeker. Berichten van het slagveld, toekomstige economische omstandigheden, binnenlandse politieke veranderingen en het gevaar van escalatie kunnen het beeld allemaal veranderen. Geen eerlijke analist kan een voorspelling in een voldongen feit veranderen door haar alleen maar met grote stelligheid te herhalen.

Hierin schuilt een bredere les voor Europa. Het gevaar is niet alleen dat Europese leiders het Russische uithoudingsvermogen verkeerd hebben ingeschat. Het is ook dat zij mogelijk een beleid hebben opgebouwd waarvan de politieke legitimiteit afhangt van de weigering om zulke inschattingsfouten te erkennen. Wanneer leiders een koerswijziging gelijkstellen aan het toegeven van een morele nederlaag, maken zij de noodzakelijke strategische bijsturing onnodig moeilijk.

Een zelfbewuste Europese democratie zou moeten kunnen zeggen: onze aannames moeten worden getoetst, onze doelstellingen opnieuw beoordeeld, en de mensenlevens en bestaansmiddelen die op het spel staan zijn belangrijker dan het redden van politieke reputaties. Dat is verantwoordelijkheid, geen capitulatie.

11. Herinnering, Russische cultuur en Europa's onverwerkte geschiedenis

Martyanov verwijst herhaaldelijk naar de Sovjetervaring tijdens de Tweede Wereldoorlog. Zijn punt is dat westerse beoordelingen van het Russische uithoudingsvermogen vaak het historische geheugen van invasie, onmetelijk verlies en de verdediging van het nationale voortbestaan onderschatten. De verwoestingen op Sovjetgrondgebied tijdens de oorlog blijven een centraal element van het Russische historische bewustzijn. Europese leiders zouden onverstandig zijn dat geheugen terzijde te schuiven wanneer zij de Russische dreigingsperceptie

analyseren.

Historische herinneringen kunnen echter op twee heel verschillende manieren worden gebruikt. Ze kunnen wederzijds begrip en voorzichtigheid bevorderen, of tot een wapen worden gemaakt waarmee huidige tegenstanders tot erfgenamen van de misdaden van vroegere generaties worden verklaard. Het zou onjuist zijn de Duitsers van vandaag collectief te veroordelen voor het nazisme, net zoals het onjuist zou zijn alle Russen te vereenzelvigen met de huidige beslissingen van het Kremlin. De erfenis van de Tweede Wereldoorlog zou ons verzet tegen collectieve schuld juist moeten versterken.

Europa doet zichzelf ook tekort wanneer het toestaat dat geopolitieke vijandigheid verhardt tot vijandigheid tegenover de Russische beschaving. Russische literatuur, muziek, filosofie en wetenschap, en de offers van Russische en andere Sovjetvolkeren, maken deel uit van de geschiedenis van het continent en de wereld. Cultureel contact vereist geen politieke instemming. Integendeel: het bewaren van intellectuele en menselijke banden kan bijzonder waardevol zijn wanneer regeringen van elkaar vervreemd zijn.

In het Europese openbare leven moet ruimte blijven voor wetenschappers, kunstenaars, historici, dissidenten en gewone burgers die weigeren iedere culturele relatie als een test van politieke loyaliteit te beschouwen. Dat vergt geen stilzwijgen over de oorlog. Het vergt de erkenning dat beschaving meer omvat dan de beslissingen van de huidige politieke klasse.

12. Hoe een ernstige koerswijziging in Europa eruit zou zien

Kritiek zonder alternatief is al te gemakkelijk. Europa kan niet naar 2021 terugkeren door eenvoudigweg te wensen dat de oorlog verdwijnt. Het moet rekening houden met het beschadigde vertrouwen, de verwoestende ervaringen van Oekraïne, de militaire verwachtingen van Rusland en de reële angsten van Oost-Europese staten. Maar dat is juist een argument voor een grondige herziening van het beleid, niet om eindeloos dezelfde verklaringen te herhalen.

Ten eerste: herstel de gewoonte van rechtstreekse diplomatie. Europa heeft betrouwbare communicatiekanalen met Moskou nodig op politiek, militair en technisch niveau, zelfs bij fundamentele meningsverschillen. Het doel moet een meetbare vermindering van de risico's zijn: communicatiemechanismen, bescherming van civiele infrastructuur, het voorkomen van gevaarlijke incidenten en de basis voor gecontroleerde beperkingen op de ontplooiing van wapens. Rechtstreeks contact is geen politieke goedkeuring; het is een fundamenteel instrument van staatsmanschap.

Ten tweede: maak de onderhandelingen over Europese veiligheid werkelijk alomvattend. De OVSE-beginselen van 1999 moeten als één geheel worden beschouwd. De soevereiniteit en keuzes van Oekraïne zijn belangrijk, maar ook de veiligheidszorgen van Rusland en de buurlanden. Een toekomstige regeling moet streven naar afspraken die controleerbaar en houdbaar zijn, in plaats van naar een verklaring van een overwinnaar dat verdere onderhandelingen overbodig zijn. Europa moet het beginsel van gemeenschappelijke veiligheid nieuw leven inblazen zonder enige staat een onbeperkt vetorecht over een andere te geven.

Ten derde: onderwerp de sanctie- en energiestrategie aan een openbare kosten-batenanalyse. De EU-instellingen moeten duidelijke beoordelingen publiceren van industriële sluitingen, gevolgen voor de werkgelegenheid, energie-invoer, prijsconcurrentievermogen, militaire uitgaven, maatschappelijke kosten en meetbare strategische resultaten. Een beleid met zulke historische gevolgen mag niet worden vrijgesteld van democratische herbeoordeling, louter omdat het in naam van de moraal werd ingevoerd. Niet alle bestaande beperkingen hoeven van de ene dag op de andere te worden opgeheven; elke maatregel moet een duidelijk doel, een toets op de doeltreffendheid en een transparante mogelijkheid tot herziening hebben wanneer de omstandigheden veranderen.

Ten vierde: maak het herstel van de Europese industriële capaciteit tot een veiligheidsprioriteit. Energie-intensieve productie is geen overbodig overblijfsel uit het verleden. Zij maakt deel uit van Europa's vermogen om werkgelegenheid te bieden, technische expertise te behouden en essentiële infrastructuur te ondersteunen. Het beleid moet betrouwbare en betaalbare energie, voorspelbare regelgeving, investeringen in moderne productie en een ernstige beoordeling van kwetsbare toeleveringsketens bevorderen. Een Europa dat zijn industriële fundament verliest, zal minder instrumenten voor zelfstandigheid overhouden, welke woorden zijn leiders ook gebruiken.

Ten vijfde: geef ruimte aan openlijk meningsverschil. Burgers moeten militaire steun, sancties, het NAVO-beleid, mediabeperkingen of de diplomatieke strategie ter discussie kunnen stellen zonder als vijanden van de democratie te worden afgeschilderd. Dezelfde maatstaf geldt voor critici van Moskou: ook hun opvattingen moeten worden gehoord. Een vrije politieke cultuur wordt het zwaarst op de proef gesteld wanneer het onderwerp emoties oproept en de meerderheid overtuigd is van haar gelijk.

Tot slot: definieer vrede als een resultaat, niet als een slogan. Een duurzame vrede zal moeilijke gesprekken vergen over de controle op een staakt-het-vuren, de rechten en veiligheid van burgers, wederopbouw, territoriale geschillen, sancties en

het toekomstige Europese militaire evenwicht. Die gesprekken zullen ongemakkelijk zijn. Ze weigeren te voeren is geen alternatief voor een strategie.

13. Het grootste gevaar is Europa's weigering om zijn koers te herzien

Het meest blijvende inzicht uit Martyanovs commentaar is niet een van zijn voorspellingen over een bepaald wapen, een onderhandeling of een militaire operatie. Het is de waarschuwing dat politieke retoriek niet met werkelijke macht mag worden verward. Europa heeft een indrukwekkend vocabulaire van confrontatie opgebouwd. Nu moet het blijk geven van een even indrukwekkend vermogen tot zelfonderzoek.

Het bewijsmateriaal ondersteunt niet alle verregaande beweringen in de oorspronkelijke video. Europa is geen enkele, eensgezind russofobe persoonlijkheid en evenmin een economie zonder sterke punten. De Europese steun aan Oekraïne is reëel; ook Rusland heeft door leveringen te beperken bijgedragen aan de Europese energiecrisis; en de juridische aanspraken met betrekking tot Oekraïne mogen niet als onbelangrijk terzijde worden geschoven. Die feiten moeten deel blijven uitmaken van het dossier.

Maar ze wissen de strategische tekortkomingen van Europa niet uit. Dure energie heeft de industriële concurrentiekracht aangetast. Essentiële productiecapaciteit staat onder druk. Militaire ambities overstijgen belangrijke delen van de Europese productiecapaciteit. De diplomatieke kanalen blijven ontoereikend in verhouding tot de omvang van het gevaar. En politieke leiders spreken maar al te vaak alsof een blijvende economische en veiligheidsbreuk met het grootste land van Europa en zijn uitgestrekte Euraziatische achterland geen langetermijnprijs kan hebben.

Ik geloof niet dat de toekomst van Europa moet worden opgebouwd op blijvende vijandigheid tegenover Rusland. Die toekomst moet steunen op vrede, economisch realisme, onafhankelijke diplomatie, respect voor de menselijke waardigheid en de bereidheid om ongemakkelijke feiten onder ogen te zien. Dat betekent niet dat beginselen moeten worden opgegeven. Het betekent dat we opnieuw het onderscheid leren maken tussen beginselen en politieke trots.

De vraag die Europeanen aan Brussel, Berlijn, Parijs, Londen en ieder ander machtscentrum moeten stellen, is niet of hun leiders nog een toespraak kunnen houden waarin Moskou wordt veroordeeld. Dat vermogen hebben zij ruimschoots aangetoond. De vraag is of ze een geloofwaardige weg naar veiligheid, industrieel herstel en vrede kunnen aanbieden — een weg die de Europese burgers dient en de

levens van Oekraïners en Russen niet als opofferbare pionnen in een geopolitieke machtsstrijd behandelt.

Europa heeft geen eeuwige vijand nodig om zichzelf te definiëren. Het heeft de moed nodig om van koers te veranderen voordat de kosten onomkeerbaar worden.

Bronnen en verdere lectuur

1. Andrei Martyanov, “Costs”, videocommentaar, 12 november 2026; uitgangspunt voor het politieke betoog en het oorspronkelijke transcript.
2. Organisatie voor Veiligheid en Samenwerking in Europa (OVSE), Handvest voor Europese Veiligheid, Istanbul, 1999.
3. NAVO, Schriftelijke voorstellen aan Rusland, 26 januari 2022, en Strategisch Concept, juni 2022.
4. Europese Commissie, REPowerEU: geleidelijke beëindiging van Russische energie-invoer, bijgewerkt in 2026.
5. Internationaal Energieagentschap, Anatomie van een aardgascrisis, 2025.
6. Europese Commissie, De toekomst van het Europese concurrentievermogen (rapport-Draghi), deel B, 2024.
7. Eurostat, Jaarlijkse daling van de gasprijzen voor niet-huishoudelijke afnemers, 4 november 2026, en Analyse van de LNG-invoer van de EU, 2026.
8. Europese Raad van de Chemische Industrie (Cefic), Sluitingen en investeringen in de Europese chemische sector, 2022–2025, januari 2026, en Rapport over de ontwikkelingen in de chemische sector, tweede kwartaal 2026.
9. Duits Federaal Bureau voor de Statistiek (Destatis), Industriële productie, september 2026, gepubliceerd in november 2026.
10. Kiel Institute for the World Economy, Ukraine Support Tracker: Europa loopt voorop bij steun, maar Amerikaanse wapens blijven essentieel, 2026.
11. Raad van de Europese Unie, Opschorting van de uitzendingen van RT en Sputnik, maart 2022, en Conclusies over Oekraïne en de Europese defensie, juni 2026.
12. VN-mensenrechtenwaarnemingsmissie in Oekraïne, Bescherming van burgers in gewapende conflicten, september 2026.
13. VN-Groep voor Duurzame Ontwikkeling, Resolutie van de Algemene Vergadering die de terugtrekking van Russische strijdkrachten eist, maart 2022.

https://youtu.be/bF7RZ-ggCzQ